

NOTAT

Fakta om sociale investeringer

Sociale investeringer har fokus på den dobbelte bundlinje forstået som dels de resultater og effekter, der skabes for borgeren, dels de økonomiske gevinster for kommunen, der følger af bedre effekter for udsatte målgrupper. Sociale investeringer indebærer et flerårigt tidsperspektiv – ofte på 3-6 år.

Et socialt investeringsforløb begynder med en prioritering af flere ressourcer end sædvanligt til at styrke indsatsen, hvilket sker i forventning om, at bedre effekter på sigt vil aflaste kommunens økonomi og dermed give et positivt nettoafkast.

Der kan investeres i en bred vifte af velfærdsområder. Internationalt er beskæftigelsesområdet det område, der har tiltrukket flest sociale investeringer, men der findes også mange sociale investeringer på områder som børnefamilier, voksensocial/hjemløse og sundhed.

Typen af indsatser, der investeres i, varierer. Der kan fx være tale om tidlig forebyggelse, bedre metoder, bedre koordination eller længere behandlingsforløb. Det afgørende er, at indsatserne vurderes til at bidrage til bedre resultater og effekter, og i en del sociale investeringer er der også fokus på at forebygge tilbagefald.

Samarbejde med en ekstern investor

I de senere år er der lanceret en nyere form for sociale investeringer i danske kommuner med eksterne investorer. Den eksterne investor tilvejebringer den finansiering, der er nødvendig for, at investeringen kan gennemføres, ligesom investoren bærer den økonomiske risiko, hvis de styrkede indsatser ikke resulterer i de forventede effekter. I mange tilfælde aftales det, at indsatsleverandøren tager en del af den økonomiske risiko for at sikre, at leverandøren har incitament til at arbejde for de bedst mulige resultater.

De sociale investeringsprogrammer fungerer ved, at kommunen indgår en investeringsaftale med den eksterne investor, der beskriver bl.a. målgruppen, indsatserne og de resultatmål, der skal opnås. Aftalen beskriver også, hvor meget og hvornår kommunen skal betale investor tilbage.

Tilbagebetalingen tager afsæt i de opsatte resultatmål fx i relation til sparede udgifter til forsørgelse. Typisk er betalingsmodellen lavet, så kommunen kun tilbagebetaler en andel af de opnåede besparelser, svarende til dækning af investors udgifter og et afkast op til et aftalt loft. Ligeledes sker tilbagebetalingen typisk først, når kommunen har realiseret en besparelse. Hvis mange i

målgruppen kommer i beskæftigelse, medfører modellen således økonomiske gevinster for kommune og investor. Hvis resultaterne af indsatsen bliver ringere end forventet, lider investor et tab på hele beløbet eller dele heraf.

Den sociale investeringsmodel er attraktiv for kommunen af flere grunde:

- Investeringsmodellen muliggør bedre og/eller tidligere indsatser, end kommunen ellers ville have økonomisk mulighed for at iværksætte.
- Kommunen risikerer ikke et økonomisk tab, hvis indsatsen virker dårligere end forventet.
- Leverandør og investor får med investeringsaftalen incitament til at opnå gode og varige resultater for borgeren. Aftalen sikrer, at leverandøren ikke får incitament til at "holde" på borgeren.
- Kommunen får mulighed for at afprøve nye typer af indsatser. Hvis indsatsen er succesfuld, kan kommunen efter kontraktperioden vælge at fortsætte indsatserne uden det behøver være organiseret som en social investering.

Side2/4

Sociale investeringer kan også tilrettelægges, hvor det er kommunen selv, der finansierer investeringen fx som led i budgetprocessen. Det kræver imidlertid, at kommunen har mulighed for selv at tilvejebringe finansieringen, fx at kommunen har den nødvendige egenkapital og/eller at kommunen har mulighed for midlertidigt at nedprioritere andre målgrupper / budgetområder.

Investorerne i Danmark

Investorerne i sociale investeringer arbejder ofte ud fra en dobbelt bundlinje. De har fokus på 1) at bidrage til et socialt bæredygtigt samfund og 2) at opnå et afkast af deres investering. Vægtningen mellem de to bundlinjer kan variere fra investor til investor, men normalt er investorerne optaget af begge dele.

I Danmark er der aktuelt to investorer i sociale investeringer:

Den Sociale Investeringsfond (DSI) blev etableret af et bredt flertal i Folketinget i 2018. Det er en "uafhængig forvaltningsenhed inden for den statslige forvaltning". DSI har til formål at 1) udbrede indsatser på de større velfærdsområder, der skaber bedre resultater og samtidig mindsker de offentlige udgifter, og 2) udvikle og modne nye indsatser på de større velfærdsområder, der kan danne grundlag for nye offentlige og private investeringer. I DSI's bestyrelse sidder der medlemmer udpeget af hhv. ministeren, Danske Regioner og KL. Pr. sommeren 2022 har DSI offentliggjort 10 aftaler om sociale investeringer i samarbejde med kommuner.

Den Sociale Kapitalfond (DSK) er en erhvervsdrivende fond, der blev etableret af Trygfonden og Lars Jannick Johansen i 2011, og Trygfonden har ad flere omgange bidraget med kapital til DSK. DSK udvikler investeringsløsninger med både finansielt og socialt afkast. DSK har i starten primært investeret i virksomheder, der bidrager til at tage et socialt ansvar i måden virksomheden drives på og/eller med det, som virksomheden producerer. I 2018 begyndte DSK imidlertid også at arbejde med "sociale effektinvesteringer" efter den model, der er beskrevet her. Dette arbejde har i 2021 resulteret i etableringen af "Den Sociale Kapitalfond Effekt" med kapitaltilsagn på 96 mio. kr. fra seks investorer: PKA, Vækstfonden, SI Safe, Arbejdernes Landsbank, Lind Invest og Det Frederiksbergske Ejendoms-Societet Aktieselskab.

Resultatbetaling i praksis

Der indgås en aftale mellem kommune, investor og leverandør, der beskriver, hvordan resultatbetalingen skal forløbe, hvilket således kan variere fra investering til investering.

Investeringsaftalerne er ofte tilknyttet en evaluator eller revisor til at opgøre, hvor store betalingerne skal være for at sikre et sagligt og uvildigt betalingsgrundlag.

Nogle investeringsaftaler fastsætter også et maksimumbeløb for kommunens tilbagebetaling.

Eksempel: Model hvor kommunen betaler andel af opnåede besparelser

Nogle investeringsaftaler tager afsæt i at måle, hvor store besparelser kommunen opnår som følge af investeringen på aftalte udgiftsområder – fx kommunens udgifter til overførsler blandt modtagerne af indsatsen i en 3-årig periode.

I starten har investor underskud af investeringen, og i denne fase betaler kommunen en høj andel af besparelsen til investor – nogle gange 100%. Hvis kommunens besparelser er tilstrækkeligt høje, får investor på et tidspunkt dækket alle sine omkostninger. Fra dette tidspunkt overgår betalingerne til en ny fase – gevinstfasen – hvor kommunen betaler en mindre del af besparelserne. I denne fase får både investor og kommune et overskud af investeringen. Gevinstfasen slutter ved en aftalt dato, eller når kommunen har betalt det aftalte maksimalbeløb. Hvis virkningerne af indsatsen skuffer væsentligt, når investeringsforløbet aldrig til gevinstfasen, og investor lider så et tab, mens kommunen er dækket ind.

Betalingsmodel baseret på kommunens besparelser

Fase	Fasens varighed	Betalingsansvar	Konsekvens
Betaling for indsatser	Mens indsatserne leveres.	Indsatserne finansieres af investor. Kommunen betaler ikke for indsatserne.	Investor har underskud
1. Tilbagebetalingsfase	<u>Start:</u> Fra indsatsernes start. <u>Slut:</u> Når investor har fået sine udgifter til indsatser og finansiering dækket (eller ved aftalt dato)	Kommunens besparelse opgøres. Kommunen betaler høj andel af besparelse – fx 80% eller 100%.	Kommunen har ingen økonomiske konsekvenser eller evt. en lille gevinst
2. Gevinstfase	<u>Start:</u> Når forrige faser slutter. <u>Slut:</u> Ved en aftalt dato (eller når betalingerne rammer et aftalt loft).	Kommunens besparelse opgøres. Kommunen betaler en mindre andel af besparelse – fx 20% eller 50%, op til et aftalt max beløb.	Både investor og kommune har overskud

Ofte baseres opgørelsen af kommunens besparelser på 1-2 udgiftsområder, fx overførselsudgifter. Dette er ofte til kommunens fordel, fordi der ofte også kan være afledte gevinster for kommunen af, at borgeren kommer i beskæftigelse på eksempelvis skattebetalinger og udgifter til socialområdet.

Eksempler på sociale investeringer med ekstern investor i Danmark

Side4/4

Investering	Investeret beløb	Formål	Partnerskab
Bekæmpelse af ungdomshjemløshed i Aarhus	23,2 mio. kr. DSI 11,6 mio. kr.	At reducere hjemløshed blandt unge ved at støtte de unge til at bo i og fastholde egen, permanent bolig.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus, Biku-benfonden, Hjem til Alle og DSI.
Udbredelse af evidensbaseret stressbehandling	2,9 mio. kr.	At lindre stress og hjælpe sygemeldte borgere og borgere i risiko for sygemleding tilbage på arbejdsmarkedet.	Fonden Mental Sundhed, Velliv Foreningen og DSI.
Specialiseret hjælp til børn og unge fra familier med misbrug i Brøndby	3,2 mio. kr.	At styrke trivsel og tilknytning til uddannelse og arbejdsmarked for unge, der er vokset op i familier med misbrug.	Brøndby Kommune, TUBA og DSI.
Behandling af voldsramte udsatte familier i Aarhus	4,8 mio. kr. DSI: 2,4 mio. kr.	At stoppe vold og følgevirkninger af vold i nære relationer ved behandling af voldsudøvere og voldsramte.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus Kommune, Dialog Mod Vold og DSI.
Stressbehandling i Rudersdal	1,2 mio. kr.	At behandle borgerens stresssygdom og dermed hjælpe dem tilbage på arbejdsmarkedet	Rudersdal Kommune, Fonden Mental Sundhed og DSI.
Forebyggelse af senkomplikationer fra type 2-diabetes i Aarhus	13,3 mio. kr. DSI: 6,7 mio. kr.	Mindske den sociale ulighed i sundhed og øge trivslen blandt borgere med diabetes ved at forebygge udvikling af senkomplikationer.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus, Steno Diabetes Center og DSI.
Styrket læring for udsatte og anbragte børn og unge i Aarhus	18,8 mio. kr. DSI: 9,4 mio. kr.	Støtte de udsatte og anbragte børn i at gennemføre folkeskolen og ungdomsuddannelser gennem en langsigtet og helhedsorienteret indsats.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus, Lauritzen Fonden og DSI.
Forebyggende indsats til unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed i Roskilde	3,6 mio. kr.	Give de unge en stabil boligsituation og støtte til at komme i uddannelse eller arbejde.	Roskilde Kommune og DSI.
Hjælp til hjemløse i Ikast-Brande	DSI: 3,6 mio. kr.	At hjælpe hjemløse til at få og fastholde deres egen bolig.	Ikast-Brande Kommune og DSI.
Jobs til psykisk sårbare borgere ("Impact60")	DSK: 4 mio. kr. Obel: Donation på 3,6 mio. kr.	Afprøve nye metoder til beskæftigelsesindsatsen for udsatte, aktivitetsparate ledige.	Aalborg Kommune, Det Obelske Familiefond, Den Sociale Kapitalfond, FOKUS Folkeoplysning.
Varig beskæftigelse til ledige	Uoplyst	Målgruppen er 50 borgere, som har modtaget dagpenge i mere end 6 måneder. Projektet har særligt fokus på at tilvejebringe arbejdskraft til social- og sundhedsområdet.	Frederiksberg Kommune, Marselisborg og Den Sociale Kapitalfond.
Ledige med psykiske udfordringer	Uoplyst	Sundheds-, social- og beskæftigelsesfaglige specialister skal hjælpe 50 sygemeldte ledige med psykiske udfordringer i varig beskæftigelse.	Norddjurs Kommune, SundInvest og Den Sociale Kapitalfond.
Jobs til borgere med autismediagnose	Uoplyst	Specialisterne skræddersyer løsninger for borgere med autismediagnose.	Ballerup Kommune, Specialisterne og Den Sociale Kapitalfond.